

VIPPEPUNKTER

Hva er et vippepunkt?

Vippepunkter er hendelser i stor skala som endrer et system i naturen for alltid. Et varmere klima kan være årsaken.

Det er 9 vippepunkter som står i fare for å passere en kritisk terskel ved 1,5% oppvarming. (Se kart på baksiden)

1. Vest-Antarktis: havstigning dersom isbreene smelter
2. Grønland: allerede havstigning fordi isbreene smelter
3. Arktis: skader på økosystemer ved mindre sjøis
4. Permafrostområder: ved tining frigjøres karbon (CO₂ og metan) som kan akselerere global oppvarming
5. Amazonas: skogbranner og skogrydding truer regnskogens klima
6. Borealskog: barskogbeltet flytter nordover på tundraen og torven går fra karbonlager til utslippkilde
7. Korallrev: koralldød fører til tap av økosystemer når de utsettes for bleking og havforsuring
8. Nord-Atlanteren: havsirkulasjonssystemet svekkes og forårsaker havstigning, endrede værssystemer og stressede økosystemer
9. Monsuner: uforutsigbare nedbørsperioder påvirker mat- og drikkevannsforsyningen til flere hundre millioner mennesker

I Norge har alle breene trukket seg tilbake de siste 20 årene på grunn av varmere somre og mindre snø om vinteren.

I Frankrike og Italia er det innført restriksjoner på vannforbruk på grunn av snømangelen. (⌘)

**Det er bare én måte å begrense oppvarmingen på:
STANSE UTSLIPP AV KLIMAGASSER**

(⌘) Kilder: Vippepunkter i klimasystemet, Norsk klimastiftelse 2021 og Klassekampen 22.05.23, artikkel av Frans-Jan Parmentier

PERMAFROST-OMRÅDER: OPTINING
Frigjør klimagasser og akselererer global oppvarming.

GRØNLAND: INNLANDSISEN SMELTER
Gir økt havstigning i dette århundret.

ARKTIS: SOMMEREN FORSVINNER
Skader økosystemer og kan gi endret klima lokalt.

BOREALSKOG: DØR I SØR OG FLYTTER MOT NORD
Økosystemer ødelegges, lokalt klima endres.

AMAZONAS: REGIONALT KLIMA I FARE
Skogbrann og skogrydding bidrar til ødeleggelsene.

KORALLREIF: BLEKING OG FORSURING
Økosystemer under press.

VEST-ANTARKTIS: USTABILE ISBREMMER
Kollaps kan forårsake økt havstigning.

NORD-ATLANTEREN: HAVSIRKULASJONEN SVEKES
Kan gi havstigning, lokale klimaendringer, truer økosystemer.

MONSUNENE I AFRIKA OG INDIA: SVEKES
Mer uforsutsigbart vær truer avlinger og drikkevannsforsyning.

